

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL DIECEZEI DE GHERLA.

CU UN ADAOS NEOFICIAL.

Abonamentul pe un an 50 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiuni se primesc după învoială.

Partea oficială.

NUMIRI.

Onoratul *Ioan Rusu* preot în Țentea (D. Buza) este numit la parohia *Nicula* (D. Sec) în calitate de *administrator local*.

Din șed. cons. 11 Octomvrie 1924.

Nr. 4422.

Onoratul *Nicolae Papp* preot în *Văleni* (D. Coseului) este numit cooperator cu drept de succesiune la *Apșa de mijloc* beneficiul inferior (D. Sigheului, în Cehoslovacia).

Din șed. cons. 11 Oct. 1924.

Nr. 4739.

Repaosul duminical.

Pentru orientarea Veneratului Cler în următoarele comunicăm textul legii privitoare la respectarea repaosului duminical în ceea ce privește ținerea târgurilor de cereale și de vite în zilele de Duminecă, lege promulgată în „Monitorul Oficial” Nr. 205 din 19 Septemvrie 1924.

„Art. I. Se interzice pentru întreg cuprinsul țării ținerea oboarelor săptămânale de vite și cereale în zilele de Duminecă.

Art II. Se vor pedepsi cu amenda dela 200 la 5000 lei sau cu închisoare dela 5 zile până la 2 luni sau cu ambele pedepse toți aceia cari vor contraveni dispozițiunile din prezenta lege, fie participând la aceste oboare în zilele de Duminecă, fie înlesnând ținerea lor această zi.

Art. III. Infrațiunile se vor constata de către inspectorii ministerului de industrie și comerț, de către orga-

nele de inspecții și control ale ministerului sănătății publice, muncii și ocrotirilor sociale, de către inspectorii ministerului de interne, de membrii și secretarii Camerilor de comerț și industrie, precum și de către toate organele administrative, regionale, județene și comunale, prin dresare de procese-verbale, cari vor face deplină dovadă în justiție până la înscrierea în fals a constatărilor ce cuprind.

Amenda se pronunță cu aplicarea art. 28 din codul penal și se percepe în folosul Camerei de comerț și industrie din circumscripția unde se găsește oborul.

În caz de recidivă, pedeapsa se va îndoi.

Infrațiunile se vor judeca cu precădere în prima instanță de judecătoria de ocol.

Art. IV. Orice dispozițiuni contrarii legii de față sunt și rămân abrogate.”

Onorații Frați preoți vor veghea ca această lege — ce are intenția să păzească sfințenia zilei Domnului — să se observe su strictete; la caz de lipsă se va face arătare în contra călcătorilor de lege.

Din șed. cons. 21 Octomvrie 1921.

Nr. 4581.

Colectele pentru biserici.

Pentru reglementarea și controlul apelurilor la contribuția benevolă a publicului ce se fac pentru biserici, Ministerul Ocrotirilor sociale a emis deciziunea No. 19750 din 9 August, 1924 și instrucțiunile privitoare la colecte.

Deciziunea este publicată în „Monitorul Oficial” No. 181 din 21 August 1924, și spune în Art. I.: „Cu înce-

pere dela 1 Septembrie 1924, autorizările apelurilor la contribuția benevolă a publicului în scopul construirii, amenajărilor sau reparațiilor de biserici sau așezăminte bisericesti, se vor da de mitropolii și episcopii, în condițiunile și după normele prevăzute în instrucțiunile cu No. 19749 din 1924, care se aprobă de noi“.

Instrucțiuni

privitoare la autorizarea condiciilor pantahuze pentru biserici.

I. În conformitate cu deciziunea ministerială No. 19750 autorizarea condiciilor pantahuze pentru biserici se vor da cu începere dela 1 Septembrie 1924, de către Mitropolii și Episcopii.

II. Aceste autorizări se vor mărgini numai în scopul construirii, reparațiilor sau amenajărilor de biserici sau așezăminte strict bisericesti.

III. Pe cât posibil aceste autorizări vor fi date numai pentru cuprinsul unui județ și numai în cazurile, bine apreciate de Mitropolii și Episcopii, când e vorba de lucrări mai însemnate cari cer fonduri mai mari, ele se vor extinde și în alte județe din cuprinsul eparhiei respective, în nici un caz însă în altă eparhie.

IV. Terminul de colectare nu poate fi mai mare de un an, cu drept de prelungire pe încă un an.

V. Mitropolii și Episcopiile nu pot autoriza decât condicii pantahuze cu chitanțe a souche având prețul imprimat pe ele (Vezi modelul anexat) în nici un caz liste de subscripție, carnete, cărămizi, etc.

Acestea se vor autoriza de organele prevăzute de lege.

VI. Condiciile pantahuze vor purta un număr de ordine dat de Mitropolia sau Episcopia care e eliberat autorizarea și totodată vor fi înscrise într'un registru special de control, în care se vor trece următoarele mențiuni:

1. Numărul de ordine dat condicii.

2. Numele parohiei sau comitetului care a obținut autorizarea de colectare, cu comuna și județul, unde sunt situate.

3. Numele și pronumele purtătorului condicii cu domiciliul și calitatea sa.

4. Teritoriul pentru care s'a dat autorizarea (comuna, județul sau județele în care se va face colectarea) construcțiune, reparațiune sau amenajare de biserică sau așezământ bisericesc.

6. Terminul pentru care s'a dat autorizarea sau ziua când expiră.

În caz de prelungire de termen condica va fi înscrisă din nou.

7. O rubrică specială va fi rezervată pentru înscrierea rezultatului bănesc după terminarea colectării.

VII. Pe prima pagina a fiecărei condicii se va înscrie în afară de mențiunile cerute la punctul VI. și semnamentele pentru stabilirea identității purtătorului.

Se va atașa și fotografia purtătorului vizată de autoritatea administrativă sau polițienească a localității unde acesta își are domiciliul.

VII. Mitropolii și Episcopiile sunt obligate ca lunar să înainteze un tablou de toate autorizările eliberate în cursul lunii expirate.

Tabloul va cuprinde aceleași mențiuni ca și la punctul VI, afară de rezultatul bănesc, care se va comunica ulterior direct ministerului, după cum se arată la punctul X.

IX. Purtătorii condiciilor sunt obligați ca înainte de a începe colectarea într'un județ sau comună, să se prezinte la autoritatea administrativă sau polițienească respectivă (în orașe prefecturilor de poliție sau polițiilor, în județe și comunele rurale prefecturii de județ și șefilor posturilor de jandarmi respectivi).

Acestia sunt îndatorați ca după ce stabilesc identitatea purtătorului condicii, să vizeze condica.

X. Rezultatele bănești ale colectărilor facute prin condicele de pantahuze se vor constata prin proces-verbal, încheiate la prefectura județului în care se află parohia sau comitetul autorizat a colecta de către protoereul județului ca delegat al Mitropoliei sau Episcopiei și delegatul asistenței sociale.

Procesele verbale vor cuprinde toate mențiunile cerute la punctul VI.

Un exemplar din aceste procese verbale se va înainta Mitropoliei sau Episcopiei care a eliberat autorizarea spre a-l trece în rubrica respectiva din registrul de control.

Un al doilea exemplar se va înainta ministerului sănătății și ocrotirilor sociale, direcția generală a asistenței sociale, iar un al treilea se va păstra în arhiva parohiei sau comitetului autorizat.

XI. Mitropolile și Episcopiile vor observa și aprecia ca numărul condițiilor ce autoriză să nu fie prea mare și să întreaacă puterea de colectare benevolă în scopurile urmărite.

Ministrul Sănătății și Ocrotirilor Sociale
(ss) N. N. SAVEANU.

Nr. 19749.

No. 1.

Pentru
bisericeii din comu-
nă.....

Județul
Lei.....

No. 1.

Pentru
bisericeii din comu-
nă.....

Județul
Lei.....

Se îndatorează ofițerile parohiale să se conformeze întru toate instrucțiunilor de față, pentru că cererile de colecte numai în condițiile prevăzute în aceste instrucțiuni se pot încuvința.

Din șed. cons. 21 Oct. 1924.

Nr. 45827

Episcop Dr. Iuliu Hossu.

Partea neoficială.

DISCURSUL P. S. S. EPISCOPULUI DIECEZAN, DR. IULIU HOSSU.

Ținut la discuțiunea generală a legii învățământului primar, în ședințele Senatului dela 7 și 9 Iunie 1924 *)

PARTEA II.

(Ședința dela 9 Iunie.)

(Urmare).

Să i-se dea prilej acestei școli, care a luminat și a întărit neamul în veacurile durerilor, pregătindu-l pentru înviere, să arate roadele ce le poate aduce în plină libertate, ajutată și sprijinită cu inimă largă din partea Statului, la a cărui înfăptuire ea din greu a contribuit.

Acum, pe scurt, voi trece la alt articol al proiectului de față și anume la art. 176, unde se prevede exproprierea pentru clădirile școlare.

Nu discut proiectul pe articole, dar vreau să fac unele observațiuni, cari se fac la o discuție generală. Și anume, în art. 176 se prevede exproprierea pentru utilitate publică, calificându-se terenurile pentru clădiri de locuri de școală, pentru curtea de joc și grădina școlii, de utilitate publică, după cum și sunt, însă ași dori ca în cursul discuțiilor să primim din partea d-lui ministru o asigurare liniștitoare, că în acest articol, sub nici

o fomă nu se cuprinde intențiunea ca, pe viitor, să se exproprieze clădirile noastre școlare.

D-lor senatori, v'am expus atât de larg chestiunea referitoare la școlile confesionale, și v'am arătat prin ce împrejurări au trecut ele, până în timpul de față, v'am expus tot martiriul lor. D-voastră vă dați seama că noi avem clădiri școlare, dar nu avem învățători, parte fiind lăsați să treacă la Stat, parte fiind statificați pe loc.

Nu avem învățători, dar avem clădiri școlare. Unele din ele sunt vacante, pentru că în satele respective sunt școli de Stat. Unele din aceste școli sunt ocupate de învățători de Stat, respective funcționează școala de Stat în clădirea bisericii.

Acum actualul proiect prevede că fiecare comună este îndatorată ca, în cursul celor 5 ani, fiecare comună este îndatorată să zidească școala sa. Este evident, d-lor senatori, că acolo unde nu se află școală de Stat, dar se află școală confesională, care pentru moment nu funcționează nefiind învățători, ori funcționează cu învățători de Stat, nu poate să vină comuna să clădească o a doua școală în acelaș sat. Și aceea care este acolo a fost ridicată cu atâta trudă și cu grele jertfe.

Primul gând dar se va îndreptă la exproprierea școlii confesionale, pe motivul că nu sunt în funcțiune. D-voastre știți prea bine cum au ajuns să nu fie în funcțiune, prin urmare, ce spun în cece privește clădirile școlilor confesionale ca să nu fim expuși la un nou proces, zic proces

*) După „Monitorul Oficial” Nr. 78 din 1 Iulie 1924.

în înțelesul larg al cuvântului, la un nou martiriu. Să nu se repețească toate durerile încercate cu statificarea învățătorilor. Să nu se încerce calea de a ridică poporul împotriva autorității bisericești încercând a-l determina ca el singur să judece în cauză, cum au încercat de atâtea ori organele infericere pentru a-și câștiga merite prin statificare, tocmai cum căutau merite revizorii trecutului dureros față de noi.

Dacă este ca să limpezim această chestiune a clădirilor școlare unde ar fi cazul, iată autoritățile bisericești — cred a bună seamă și ale bisericii ortodoxe — suntem aci la dispoziția Excelenței Voastre, ca să tranșăm această chestiune acolo unde necesitatea ar cere-o, fără ca să o aducem în fața poporului, cum am zis, cu măcinarea autorității și deoparte și de cealaltă și, fără îndoială, și spre paguba intereselor țării.

Căci aducând poporul, și chiar indirect, să păsească pe aceste căi față de autoritatea bisericească azi, nu-l vei putea opri mâine să nu meargă înainte pe calea apucată și împotriva a oricărei autoritate.

Eu trag atențiunea onorabilului Senat asupra împrejurării, că în aceste clădiri școlare zace întreaga avere a comunităților bisericești — dar nici nu o pot chema avere — întreaga sărăcie.

Dacă veți merge dealungul Ardealului, veți afla biserici de lemn în ruină, veți afla în multe locuri, o hrubă locuința preotului, lipită cu lut, ca în casa celui mai sărac țaran. Inșă vă va fi dat să vedeți în acelaș sat, clădiri școlare frumoase, întru totul corespunzătoare renumitei legi a lui Appony, cu ferestrele în mărimea cerută, cu lungimea, lățimea și înălțimea pe care o prescrie legea. Biserica noastră este însă în ruină. Mai mare glorie națională pentru bisericile noastre, nici nu poate să fie. (Aplause).

Eu rog pe d. ministru să binevoască, ca această mare chestiune să nu o lase în grija autorităților subalterne. De multe ori acestea compromit cauzele cele mari. Autoritățile bisericești stau la dispoziția d-voastră și avem toată dragostea în suflet ca să tranșăm aceste chestiuni, așa cum cer marile interese ale neamului. (Aplause).

Pentru a vă arăta o singură pildă de felul cum procede o autoritate subalternă, să vă spun o cauză propusă directoratului din Cluj în 1921: revizorul școlar, în loc să întrebe episcopia, în loc să ceară autorizația sau să ceară să vindem noi localul școlii din comuna Șurdești, face el singur demersurile și bieții oameni vând școala, la insistența d-lui revizor școlar, pentru 20.000 lei.

Trebuie cercetat procesul-verbal și întreg dosarul acestei chestiuni. Eu am lăsat

să se facă în cancelaria mea copii de pe contractele în chestiune.

Revizorul școlar scrie directoratului din Cluj: „Vă trimit aci contractul prin care se vinde școala din comuna Șurdești pentru 20.000 lei. Comuna Șurdești este cea mai săracă din întreg ținutul, biserica este de lemn și în ruină, iar școala este întru toate corespunzătoare, Vă rog să binevoiți a aproba acest contract pentru 20.000 lei, căci școala este o clădire foarte bună și ea valorează cu mult mai bine decât 100.000 lei”.

Eu vă întreb: este suflet în cineva, când vede biserica în ruină și vede casa parohială asemenea în ruină, când știe că prețul este mai mare decât una sută mii-lei pe acele vremi și comuna este cea mai săracă a ținutului, să îndemne să se aprobe acel contract pentru 20.000 lei?

De altfel nici contractul nu fost bun, căci trebuia trimis la Episcopie ca să-l aprobe.

Dar eră vorba să-și câștige merite și atunci nu se aieg mijloacele.

Spuneam acestea dorind să atrag atențiunea d-lui ministru, că această chestiune mare s'o trateze cu autoritatea bisericească competente, și va găsi totdeauna inimi, așa cum le reclamă interesul neamului.

Este cu neputință să nu se afle soluțiuni multumitoare, când este bunăvoința. Rog din nou pe d. ministru să binevoiască a face declarațiunea liniștitoare în legătură cu acest articol, că nu cuprinde intențiunea de a expropriia clădirile noastre școlare, cari și, ele sunt de utilitate publică.

Și acum trece la chestia învățământului religios.

Cred că învățământul religios, pentru școlile de Stat, așa cum este prevăzut în acest proiect, pentru noi n'a primit soluțiunea multumitoare.

S'a expus importanța învățământului religios peste tot, aci în Senat, din partea I. P. S. S. Mitropolitul Primat, și fiecare dintre noi este convins, că nu există ceva mai important decât religiunea, care trebuie să fie sufletul educației.

Religiunea este suverana factorilor de educațiune. Nu voiu desvoltă aci importanța religiunii, care este strâns legată de sufletul pruncului, de planul de învățământ și cu idealurile cari se urmăresc, de către educațiune și instrucțiune. Aceasta o știm cu toții. Dacă învățământul religios este de o supremă importanță în oricare altă țară, apoi pentru poporul românesc în deosebi, învățământul religios își are o netăgăduită importanță.

Spunea deunăzi d. senator Costăchescu, că caracteristica principală a poporului nostru este, iubirea de libertate. Fără îndoială. A și dovedit această ca racteristică, când a

putut să pătrundă până la îndeplinirea idealului său național, prin puterea sufletului său. Eu însă a-și spune, că caracteristica acestui popor este religiozitatea.

M'am convins tot mai mult despre aceasta și în aceste vremuri umblând 5 ani dearândul dealungul eparhiei mele 450 de comune vizitându-le deaproape, am văzut cât de religios este acest popor, și am văzut că, numai pe această religiozitate a lui putem să întemeiem nădejdele de regenerare pentru viitor. Am cunoscut tot mai mult comoara neprețuită și nebănuită a creștinătății lui. Dacă este așa, nu putem decât să ne bucurăm din toată inima, că d. ministru a dat ascultare, atunci când se discută ante-proiectul și în cursul desbaterilor comitetului delegaților, dorințelor noastre.

Biserica noastră încă, mai are o cerere: noi socotim, deși recunoaștem, cu mulțumire, că am putea zice, că aproape tot ceea ce am cerut a fost îndeplinit de d. ministru, referitor la instrucțiunea religioasă, că postulatul principal, dorința de căpetenie a noastră nu a fost până acum îndeplinită. Eu cred că onoratul Senat, va binevoi a lua în dreaptă judecată această dorință și o va împlini prin votul său, făcând astfel ca acest mare proiect de reformă a învățământului primar de Stat, să mulțumească pe toți, pentru ca cu mulțumire sufletească să se îndrepte energiile sufletului nostru împreună lucrarea spre armonioasă și rodnică pentru înflorirea și promovarea intereselor țării.

Această cerere este, ca religiunea să fie propusă în școli din partea preoților. Este nu numai un drept nativ al bisericii, este o datorie, din cele mai primordiale și cele mai grave ca preotul, care are misiunea a cărei rațiune de a fi este propovăduirea religiunii, el să o sădească în sufletul aceluia cari sunt chemați să-i formeze, și-i formează turma; pe care el este chemat să o păstorească.

Cum putem noi cuprinde d-lor senatori, că biserica își poate împlini altminteri misiunea sa dumnezeiască, decât începând această misiune îndată cu acei prunci, așezând în sufletele lor plâpânde planta credinții, pe care el este chemat să o îngrijească vieața întregă și el este chemat ca îngrijindu-o, să așeze capul drumetului obosit pe perna de pe care nu se va mai ridică, cu nădejdea învierii, prin credința păzită în suflet.

D-lor senatori, s'a spus aci, că poate ar fi mai acomodat ca să propună religia învățătorii, pentru că ei au cunoștința și de pedagogie. Dar astrăgând dela aceea că preoții noștri au cunoștințe suficiente de pedagogie și că în academiile noastre teologice se propune ca studiu pedagogia, nu-mi pot eu închipui, cum fiul bisericii, care este învăță-

torul, el deodată să se trezească în urma unor cunoștințe de pedagogie, apostol al bisericii.

N'a fost pregătit pentru aceasta și n'a primit această misiune.

Cu adevărat, d-lor senatori, toate funcțiunile sunt împărțite într'un organism bine ordonat și de vieată, tot așa ei în biserică, cum zice marele apostol al Neamurilor; „Au toți, sunt învățători, au toți sunt doctori? Au toți sunt apostoli?” Fiecăruia îi este împărțită misiunea pe care trebuie să o împlinească în sânul bisericii. Învățătorul rămâne fiu al bisericii, nici nu are el pregătirea pentru ca el să fie apostol, nici n'a fost pregătit ca el să fie apostol.

În caz de lipsă, admitem și noi. Și atunci va primi însărcinarea și misiunea spre aceasta de la biserică, care singură poate să i-o dea.

Dar iată cum se prezintă chestiunea la noi. D-lor senatori, preoții noștri au cu toții, 8 clase liceale și și examen de maturitate. Afară de aceasta 4 ani de teologie, în cursul cărora învață și pedagogie. Și acum, cum veți scoate d-voastră din școală pe preot, pe motivul că nu are suficiență pregătire? Dacă n'are el cine are? În loc de a înălța pe cei nepregătiți, se degradează cei buni! Cum îi veți desrădăcina din rolul lui și din rostul vieții lui, pe acela care este apostol și propovăduitor al credinței bisericii sale, a cărui singură chemare a vieții este aceasta, ca începând cu pruncii, să ducă credința până la sfârșit, mângăiere să verse în sufletul aceluia prunci, mângăiere și tărie pe cărarea vieții în bărbați și tărie și mângăiere în sufletul aceluia care a ajuns la sfârșitul cărării sale și stă pe pragul veșniciei.

Eu apelez și la d. ministru, a cărui intențiune eu am comunicat-o, mai ales că în câteva secțiuni ale Senatului, astfel s'a votat articolul respectiv, „că în primul rând preotul să propună religiunea, iar în caz de lipsă învățătorul ceea ce este foarte bine. Eu l-am și văzut pe d. ministru că eră aplicat să primească aceasta și chiar I. P. S. Sa Mitropolitul Primat încă a spus și cu cuvinte frumoase cum nu se putea mai bine: „Nu este chemat în primul rând altcineva să propună religia, decât preotul și acesta este împede, este misiunea sa”; dar spune: „Trebuie ca să cumpanim împrejurările în care trăim, situația reală în care ne aflăm. Sunt preoți capabili ca să propună ei religia în școală? Avem noi pretutindeni preoți, căci foarte multe sate sunt lipsite de preoți.”

Iată eu sunt de părere că da, preotul ori unde se află, orice pregătire ar avea el este în primul rând chemat să propună religia, și el o și poate propune mai bine decât oriicine altul. Poate că ici colo, va avea mai

puține cunoștințe de pedagogie, dar eu nu împărtășesc părerea și nici nu pot să spun, că preoțimea bisericii n'ar fi la înălțimea aceea de a putea propune religia. Nu, aceasta nu o cred, că cu mai mult succes o poate propune învățătorul.

Supremul principiu pedagogic, d-lor senatori, este dragostea care însuflește pe acela care propune, este convingerea celui suflet care nu poate să fie condamnat numai la rolul unui motor al instrucției, este aceea care din personalitatea sa și din sufletul său, trebuie să verse ceva în sufletele aceluia pe care îi instruieste. Acum cine poate cu mai mare convingere a propovădui o credință, a o propovădui cu mai adâncă dragoste a acestei credinți, decât acela care este preotul religiei și apostolul credinței sale?

Eu cred că nu poate să fie decât acela care este trimis ca apostol al acestei religii. Dar chiar și numai cu ființa sa, d-lor senatori, în școală când se va prezenta preotul, el inspiră ceva pe care nu-l poate inspira decât numai preotul.

Eu nu scot pe învățător din rolul de a propune religia, în caz de lipsă acolo unde preotul fiind bătrân sau lipsit nu poate împlini această misiune.

Lucrul acesta se poate prevedea prin lege. Nu scot pe învățător din rolul de a propune religia.

El trebuie să întrețină această religie a lui Dumnezeu și în Dumnezeu, în toate studiile. Ora de religie nu poate să fie ca o culisă de teatru, care se ridică între 8 și 9 și dela ora 10 se dă la o parte care într-o scenă se pune la dreapta într'alta se pune la stânga.

Religia trebuie să pătrundă tot învățământul și așa cu adevărat că va nota și concentrarea și mai mult educațiunea armonioasă. Religia, d-lor senatori nu suprimă nici un principiu pedagogic, religia înalță principiile pedagogice, religia crește pe cei ce îi formează cu scopurile sale mai înalte; religia este aliata cea mai credincioasă a învățătorului, pentru a putea scoate în viață cetățeni armonioși educați și peotul și învățătorul atunci când sunt chemați vor vărsa acest suflet în învățământ. Preotul nu este o slugă, o slugă ar crește alte slugi, el este misionarul care formează sufletele pruncilor pe care îi are în fața sa.

Pentru aceea vă rog, cu toată căldura împliniți intențiunea d-lui ministru care a avut-o la început și votați astfel frumoasa sa lege cu această modificare; religia o propune în școală preotul, iar în lipsa lui învățătorul. Astfel devin iluzorii toate celelalte concesii, toate cererile bisericii.

De fapt dacă preotul este scos din școală,

biserica însăși ar fi scoasă din școală, ar fi scoasă din rolul ei, ea nu și-ar mai putea împlini misiunea sa binefăcătoare. Să nu se zică nici când că preotul nu este în stare să propovăduiască, că nu ar corespunde misiunii de a păstori sufletele, el este mai în stare de cât oricare altul în această direcțiune.

Cum vă închipuiți d-voastre că ar putea un preot să nu fie în stare să instruiască acei prunci, dar ar fi în stare să păstarească întreaga sa turmă? Cum vă închipuiți d-lor senatori, ca proiectul să primească pe cei dela 16—20 ani și atunci să înceapă formarea suflete'or lor? Vă dați bine d-voastre seama, ce este a scoate biserica din rolul ei și din misiunea ei până la 20 ani? Este dispartă această împlinire de misiune.

Roadele ei se vor arăta și ar fi extrem de dureroase pentru că acești prunci vor ieși din școală fără ca să știe să se roage „Tatăl Nostru”. Și nu este un orfan mai decompătimit decât acele care nu știe să se roage „Tatăl Nostru”, care nu știe a chema numele tatălui său. Să nu luați d-voastre religia dela pruncii aceia care așteaptă cu sete un răspuns la marea întrebare ce se naște în sufletul lor.

Când el întreabă, el trebuie să primească răspunsul și acest răspuns nu-l poate da altcineva decât acela care la naștere l-a primit în brațele sale, când îl însoțește pe întreaga cale spinoasă a vieții și care se trece apoi la veșnicie, îi pleacă fruntea cu dragoste și-l întărește în calea cea de pe urmă. (Aplause).

Aceasta este vederea mea. Eu nu vreau să primesc cu orice preț imitațiuni din străinătate, eu doresc ca instituțiunile neamului și ale Statului meu să fie conforme și în armonie cu sufletul poporului meu, care este adânc creștin.

De aceea, eu vă rog, să nu scoateți biserica din școală, scoțând pe preotul ei din singura sa misiune firească. Deși nu răplesc totdeauna și întru toate înaintea sufletului ce domnește în străinătate, iertați să aduc numai din timpurile prezente, o pildă de ceea ce s'a petrecut în Italia, d-lor senatori și care ne poate lumina o situație.

Patruzeci de ani, cincizeci de ani chiar în Italia biserica a fost scoasă din școală. Vrajmașii ei s'au folosit de frecările ce dăunau între biserică și Stat, de neînțelegerile ivite și și-au făcut jocurile lor ușoare, toți acei care sunt vrăjmași ai crucei lui Isus Hristos și au scos din școală pe preoți și crucea Domnului.

După 50 de ani, vine un om providențial, care crește după marginea prăpăstiei poporul său și introduce din nou în școală pe preoți, reasează crucea în școală și se laudă în plin Parlament :

„Eu am reșezat crucea în școală, eu am reșezat crucea în justiție și voi reșeza crucea în Parlament“! Acestea sunt cuvintele aceluia care cu adevărat și-a salvat țara.

Italia eră pe marginea comunismului, zile o despărțea de revoluție, atunci când nici partidul numit popular — de bune intenții și numit clerical — numai putea să împlinescă marele și nemăsuratele promisiuni care se făcuse poporului și el i-a salvat și pe aceștia, cu promisiunile lor mari, care nu se mai puteau împlini și pe aceia care așteptau să ridice steagul roșu al dărâării idealului național. (Aplause).

Iată, așa se laudă acel mare bărbat de Stat, d-lor senatori: Eu am venit la putere și atunci am promis că nu mă voi atinge de coroană și nu m'am atins de coroană ci i-am înălțat prestigiul; eu am spus că nu mă voi atinge de biserică și nu m'am atins de biserică, i-am înălțat prestigiul; astăzi eroii numai umblă plângând rezământu-se în cărjele lor, ci astăzi eroii umblă cu mândrie, cu distincțiunile pe pieptul lor. Aceasta am făcut; așa se laudă el.

Noi, d-lor senatori știu că nu trebuie să luăm pildă dela nimeni. Cunoaștem cu toții sufletul poporului nostru, cunoaștem cu toții că singura nădejde a lui a fost credința în Dumnezeu, știm că această credință l-a dus la biruință, știm că această credință este chezașa viitorului și a înfloririi țării. De aceea nu mă îndoiesc că d-voastre, prin votul d-voastră, veți face să se așeze în acest proiect de lege, prima intențiune a d-lui ministru al instrucțiunii publice care în patriotismul său luminat a văzut că așa este bine. (Aplause).

Acestea sunt observările care le-am făcut în general, asupra acestui cu adevărat mare proiect de reformă a învățământului.

Și eu încă mă alătur la ceea ce a spus d-lui ministru al instrucțiunii, laudându-i opera, I. P. S. S. Mitropolitul Primat. Și dacă mai ales d-le ministru veți introduce și aceste modificări în acest proiect, eu vă spun că vă veți face un monument mai tare ca arama. Și eu vă doresc sănătate și putere ca să puteți desăvârși opera începută.

O voce: Ca Mussolini.

P. S. S. Episcopul Dr. Iuliu Hossu: Mussolini isprăvește lucrul acolo, noi isprăvim lucrul aci. Să introducem în mod efectiv învățământul religios, în școală, lăsându-l în grija preoților și a bisericii.

Acestea sunt observări generale asupra acestui proiect în punctele cari mai ales ne ating drepturile bisericii noastre, scoțându-le din adâncul convingerii sufletului meu. Să mă fi îndoit cătuși de puțin că servesc prin această marile interese ale neamului, nu rosteam, d-lor senatori, nici un cuvânt.

Iar acum, ca încheiere, mai adaug un cuvânt: în toate lucrările noastre să așezăm dragostea frățescă. Acest proiect, această mare reformă a învățământului primar, este chemată ca să dea suflet unitar neamului nostru, este chemată ca să îndrume pașii spre cărarea luminată a progresului și a unei stări.

Să unim sufletele, să unim toate energiile ca să fie rodnică truda noastră. Și așa precum trebuie să vedem noi odată și odată pe monumentul „Unirii“ cel mai frumos grup ce are să-l împodobească preotul român zdrențuros, mână în mână cu invitaătorul, căci astfel vor trebui așezați pe monumentul care încă nu s'a înălțat, simbolul apostolilor redeştepțării și a întregirii noastre, tot așa și în viitor să mergem mai departe mână în mână pe cărarea care ne stă înainte. (Aplause).

Atunci va fi binecuvântarea, atunci va fi adevăratul progres, atunci țara va înflori, atunci neamul va fi fericit. Aceasta o doresc din adâncul sufletului meu.

Dătătorul și izvorul luminii să reverse darul său și lumina sa asupra acelor cari, împreună cu d. ministru, dau lumină acestui neam. (Aplause).

(Fine.)

Dela Asociațiune.

Convocare.

În înțelesul § lui 23 din statute, membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convoacă la,

Adunarea generală ordinară,

ce se va ținea în Arad, în zilele de 8 și 9 Noembrie 1924.

Programa adunării:

Vineri, în 7 Noembrie 1924, la ora 6 d. a.:

Consfătuire cu domnii directori ai despărțămintelor „Asociațiunii“ privitor la modificarea statutelor.

Sâmbătă, în 8 Noembrie 1924, la ora 11 a. m.:

Ședința I., cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaților prezenți ai despărțămintelor.
3. Raportul general al comitetului central pe anul 1923.

4. Alegerea comisiunilor pentru:
 - a) examinarea raportului general pe anul 1923;
 - b) censurarea socotelilor pe anul 1923 și a proiectului de buget pe anul 1925;
 - c) înscrierea membrilor noi;
 - d) examinarea proiectului de modificare a statutelor „Asociațiunii”.
5. Prezentarea eventualelor propuneri.

Duminecă în 9 Noemvrie, la ora 10 a m.:

Sedința II, cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul comisiunii alese pentru examinarea raportului general și propunerile acestei comisiuni.
2. Raportul comisiunii încredințate cu censurarea socotelilor și a proiectului de buget.
3. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri noi.
4. Raportul comisiunii pentru examinarea proiectului de modificare a statutelor.
5. Alegerea a 3 membri pentru completarea locurilor vacante în comitetul central pe restul periodului de trei ani (adecă pe un an).
6. Propunerea pentru ținerea adunării generale din 1925 în orașul Reghin.
7. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

După amezii la ora 5:

Sedința festivă a secțiilor științifice literare.

Sibi u, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută la 10 Octomvrie 1924.

Vasile Goldiș
președinte.

Romul Simu,
secretar.

Nr. 1920/924. Sibiu, la 27 Octomvrie 1924.

Adunarea generală a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura po-

porului român”. Membrii Asociațiunii cari doresc a participa la adunarea generală, care va avea loc în zilele de **8 și 9 Nov. a. c.**, la Arad, vor beneficia de 75% reducere pe C. F. R. pe toate clasele și pe toate trenurile, afară de cele exprese și de lux, începând din 5—12 Nov. a. c. în baza certificatelor, ce le vor primi dela biroul „Asociațiunii” **Sibiu str. Șaguna nr. 6.**

În consecință toți acei membri, cari doresc astfel de certificate, sunt rugați a ne anunța cel mai târziu până la **4 Nov. a. c.** iar pentru încuarteruire D-lui Lazar Nichi Directorul Palatului Cultural Arad.

Biroul Asociațiunii.

Preoțime!

Nou Apărut!

Predici la morți

de **I. Marga, protopop**

1 expl. 35 lei, plus porto. Se află la **Librăria ANCA Cluj.**

Aducem la cunoștința D-nilor preoți și învățători, că suntem în posibilitatea a servi cu sigilii și stampele pregătite solid și din cauciuc de calitate superioară, despre ce se ia garanță.

Pregătim sigilii de tot soiul și formatul: pentru oficii parohiale, școli cu emblema statului ori fără, pentru reuțiuni, cooperative, sigilii de intrare, cu un cuvânt toate ce se țin de această artă.

În librăria diecezană avem modele, după cari se poate face comanda. Se pot comanda pe cale postală scriind corect textul și prin desemn dând formatul dorit. Comandele se expediază prin postă recomandat.

LIBRĂRIA DIECEZANĂ.
Piața Unirii 13.

Pentru partea neoficială răspunde: **Iosif Sângeorgea**